

3-5 Ekim 2004
İstanbul - Türkiye

7. Uluslararası Bediüzzaman Sempozyumu

**Çok Kültürlü Bir Dünyada İmanlı,
Anlamli ve Barış İçinde Yaşama Pratiği:
Risale-i Nur Yaklaşımı**

 NESİL

3-5 Ekim 2004
İstanbul - Türkiye

7. Uluslararası Bediüzzaman Sempozyumu

Çok Kültürlü Bir Dünyada İmanlı, Anlamli ve Barış İçinde Yaşama Pratiği: Risale-i Nur Yaklaşımı

Danışman:
Prof. Dr. Faris Kaya

Yayın Yönetmeni:
Selahattin Arslan

Editör:
Ömer Faruk Paksu

Kapak:
Mesut Sarı

Üretim:
Ali Osman Macit

ISBN: 975-269-041-6

Baskı: Ekim 2004

Baskı-Cilt:
Nesil Matbaacılık
Sanayi Cd. Bilge Sk. No: 2
34196 Yenibosna / İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25 pbx

NESİL YAYINLARI

Sanayi Cd. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25 pbx
Faks: (0212) 551 26 59

İnternet: www.nesilyayinlari.com
e-posta: nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayını hakkı anlaşılmalı olarak Nesil Basım Yayın'a aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

RİSALE-İ NUR IŞIĞINDA TERÖRLE MÜCADELE VE KİTLE İMHA SİLAHLARINDAN ARINMA

Prof. Dr. Yunus A. Çengel¹

Özet

Başdöndürücü bir hızla ilerleyen teknolojik gelişmeler, insanların refah seviyesini yarım asır evvel hayal edilemeyecek seviyelere yükseltip hayatı kolaylaştırırken, aynı teknolojik gelişmeler yanlış ellerde insanların huzurunu kaçıran ve insanlığın varlığını tehdit eden tehlikeli aletler haline gelmektedir. Tahribin kolaylığı ve teknoloji harikalarının terör vasıtası olarak kullanılabilme potansiyeli insanları tedirgin etmekte ve geleceğe bakışını karartmaktadır. Mevcut nükleer silahların dünyayı bir değil yüz defa tamamen imha edebilecek güçte ve miktarda olduğunu bilmek de insanlığın geleceğini sor-

¹ **Prof. Dr. Yunus A. Çengel:** Nevada Üniversitesi, Reno/ABD'de Makina Mühendisliği Bölümünde 1984'den beri öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Genel ilgi alanları jeotermal enerji, güneş enerjisi ve diğer yenilenebilir enerji kaynakları, desalinasyon, ekserji analizi ve enerji tasarrufudur. University of Nevada'da, 1996-2000 yılları arasında "Endüstriyel Etüt Merkezi (Industrial Assessment Center)"nde direktör olarak görev yaptı. Prof. Çengel McGraw-Hill tarafından yayınlanan ve dünyada yaygın olarak kullanılan Isı Transferi: Pratik Bir Yaklaşım (2002), Mühendislik Yaklaşımıyla Termodinamik (2002), Isı-Akışkan Bilimlerin Esasları (2001) ve Termodinamik ve Isı Transferine Giriş (1997) isimli kitapların yazarıdır. Bu kitapların bir kısmı Çince, Japonca, Korece, İspanyolca, Türkçe, Farsça ve Yunanca'ya çevrilmiştir. Prof. Çengel, birçok defa "mükemmel öğretim üyesi" seçilmiştir ve ASEE (Amerikan Mühendislik Eğitimi Birliği) tarafından, Mükemmel Mühendislik Kitabı Yazımı nedeniyle verilen "Seçkin Yazar Ödülü"nü, 1992 ve 2000 yıllarında almıştır. Nevada Eyaletinde kayıtlı profesyonel mühendis olup, ASME (Amerikan Makina Mühendisleri Birliği) ve ASEE (Amerikan Mühendislik Eğitimi Birliği)'nin üyesidir.

gulanmasına sebep olmakta ve bir bölgede masum insanlarla beraber hayvan ve bitkilerin de telef olmasına sebep olan biyolojik ve kimyasal kitle imha silahlarının kolaylıkla imal edilebilmesi ve kullanılabilmesi de gelecekle ilgili tedirginliği arttırmaktadır. Barış amaçlı imal edilmiş ulaşım araçları ortalığı savaş alanına çevirebilmekte ve bunu önlemekte polisiye ve askeri tedbirler yetersiz kalmaktadır.

Hiç bir bebek dünyaya terörist olarak gelmez ve hiçbir çocuk büyüünce terörist olma hayaliyle yaşamaz. O halde terörle mücadele en yüksek yaratılıştaki insanın tahrip ve düşmanlık damarlarını besleyen ve depreten hislerin teşhisi ve teskini ile mümkündür. Bu da ancak adaleti, ihsanı ve muhabbeti emreden ve tüm yaratıkların hukukunu muhafaza eden İslâm ile olur. Teröre karşı en etkin mücadele, kuvvet yerine adalet ve huzuru sağlayan hakkın, menfaat yerine muhabbet ve cazibeyi netice veren faziletin, çatışma yerine birlik ve dayanışmayı sağlayan yardımlaşmanın esas alınması ile olur; ve bu da bugünkü kuvvet, menfaat ve kavgaya dayalı medeniyetin semavî değerlerle teçhiz edilmesiyle mümkündür.

Terör ve kitle imha silahları söz konusu olunca nedense akla önce Müslümanlar gelmekte ve bir barış dini olan, muhabbeti esas alan ve masum bir insanın öldürülmesini tüm insanları öldürmekle bir tutan İslâm ve onun bir milyarı aşan mensubu töhmet altında kalmaktadır. Bazı kişi ve devletlerin Müslüman kimlikleriyle terör olaylarında yer almaları ve kitle imha silahı temini gayreti içinde olmaları da bu önyargıları beslemektedir. İslâm âleminin en yüksek makamlarından en gür bir sesle tüm dünyaya ilan edilmelidir ki:

“Biz Müslümanlar olarak her ne şart altında olursa olsun, her türlü terörü ve kitle imha silahlarının kullanımını tel’in ediyoruz, masum tek bir insanın öldürülmesini en büyük bir vahşet ve bir insanlık suçu olarak görüyoruz ve terör ve kitle imha silahlarını kullanmaya tevessül edenleri insanların en aşağıları ve en vahşileri telakki ediyoruz. Biz Müslümanlar olarak nükleer silahlar dahil elimizdeki mevcut tüm kitle imha silahlarını imha ediyoruz, bu konudaki araştırma ve imalat programlarına son veriyoruz ve üzerimize bu tür bombalar yağsa dahi asla bu silahlarla karşılık vermeyeceğimizi tüm dünyaya ilan ediyoruz.”

Böyle bir ilan milyarların zihinlerinde bir atom bombası etkisi yapacak, İslâmın etrafına örülmüş ve İslâm ile özdeşleştirilmiş kalın evham ve önyargı duvarlarını darmadağın edecek ve kitle imha silahlarının kullanımını haklı gösterebilecek tek gerekçe olan asılsız evham ve korkuları kaldırmakla, bu tür silahlara karşı manevî bir koruyucu kalkan oluşturacaktır. Bu çağrı insanlığın vicdanında yankı bulacak ve tüm dünyada kalıcı barış ve huzurun tesisine öncülük edecektir.

Giriş

Kainat ve insanlarda bir tekemmül ve terakki meyli vardır. Bediüzzaman'ın ifadesi ile, “*Şecere-i âlemde, meyl-ül istikmal vardır. Yani kâinatın, bir ağaç gibi bütün zerrati ve eczası kemale meyleder ve kemale doğru yürümektedirler. O umumî meyl-ül istikmalden ayrı olarak, insanda da meyl-üt terakki vardır.*” (İşârâtü'l-İ'câz, s. 117) Bu meylin bir tezahürü olarak, dünya daimî bir değişim içindedir ve bu değişim hızlanarak devam etmektedir. Daha güzel yarınlar için hummalı bir faaliyet var ve herkes bir yarışın içinde. Bu hızlı değişimin arkasındaki itici güç, başdöndürücü bir hızla ilerleyen teknolojidir.

İletişim teknolojisindeki gelişmeler, her evin oturma odasına bir yerküreyi sığdırdı ve bir yerdeki bir olay artık herkesi ve her yeri etkileyebiliyor. Görüntüleri TV ekranlarımıza ulaşan insanların ıstırapları ile hüzünlenip saadetleri ile mesut oluyoruz. Hatta olimpiyat gibi genel ilgiyi çeken bir olay, tüm insanları bir aileye ve yerküreyi bir oturma odasına çevirebiliyor. Kullanımı yaygın hale gelen internet bilgi akışını hızlandırdı ve küreselleşme sürecine de ivme kazandırdı. Artık herkes gerçek anlamda “dünyalı” oluyor ve dünyanın bir yerindeki bir dert, herkesin derdi oluyor.

Televizyon ve bilgisayar ekranlarının, birer ayna gibi bir olayı aynı anda milyonlarca yerde oluyor gibi gösterebilmesi tahripkar fikirli kişilerin de iştahını kabartıyor. Medyanın ilgisini çekebilecek boyutta bir olay, bu ekranlar vasıtası ile sanki çoğaltılıyor ve milyon olay etkisi yapıyor. Çok sayıda insanın huzurlarını bozuyor, ümitlerini kırıyor ve onları manen öldürüyor. Bu büyük etki de yeni olaylara dayanak oluşturuyor. Bu sebeple terörle mücadelede medya kuruluşlarına büyük görev ve sorumluluk düşmektedir. Bir terör olayını tüm dehşetiyle dünyanın her tarafına yansıtan ve tüm tahripkar unsurları milyonlarca korumasız zihinlere zerkeden bir medya kuruluşu, “doğru, hızlı ve gerçek habercilik” adına teröristlerin en büyük işbirlikçisi olmaktadır ve yeni olaylara zemin hazırlamaktadır. Bediüzzaman'ın “*Her dediğin doğru olmalı; fakat her doğruyu demek doğru değildir*” (Mektubat, s. 265) ve “*Bâtil şeyleri iyice tasvir, safî zihinleri idlâldir*” (Mektubat, s. 471) prensipleri, medya çalışanlarına rehber olmalıdır.

Bu zamanda televizyon karşısına geçip dünyadaki hazin olayları merak ile takip, ruh ve akıl sağlığına ciddi bir tehdit oluşturmaktadır ve hassas insanları azap içinde bırakmaktadır. Bediüzzaman, bu şekilde bile bile zarara girmeye karşı ikaz etmektedir: “*Şimdi küre-i arzda herkes ya kalben, ya ruhen, ya aklen, ya bedenlen gelen musibetten hissedardır, azap çekiyor, perişandır. Bilhassa ehl-i dalalet ve ehl-i gaflet, rahmet-i umumiye-i İlahiyeden ve hikmet-i tâmme-i Sübhaniyeden habersiz olduğundan, nev-i beşere rikkat-i cinsiye, alâkadarlık cihetiyle kendi eleminden başka nev-i beşerin şimdiki elim ve dehşetli elemeleriyle dahi müteallim olup azap çekiyor. Çünkü lüzum-*

suz ve malayani bir surette vazife-i hakikiyelerini ve elzem işlerini bırakıp âfâkî ve siyasî boğuşmalara ve kâinatın hâdisatına merak ile dinleyerek, karışarak ruhlarını sersem ve akıllarını geveze etmişler. (...) Ben tahmin ediyorum ki: Bütün küre-i arzın bu yangınında ve fırtınalarında, selâmet-i kalbini ve istirahat-ı ruhunu muhafaza eden ve kurtaran, yalnız hakikî ehl-i iman ve ehl-i tevekkül ve rızadır.” (Kastamonu Lahikası, s. 123)

Medeniyetler çatışması telaşının esas sebebi, değişik medeniyetler arasındaki kavga ve zıtlama değil, değişik medeniyet mensuplarının birbirlerine şüphe ve korku ile bakmalarıdır. Yani, birbirlerini tanımamaktan gelen “evham”dır. Daha yakın ve daha sıcak ilişkiler kurarak oluşacak güven ortamı, bu evhamları dağıtacak ve genel barışın tesisine yardımcı olacaktır. Bediüzzaman geçen asrın başlarında bazı etnik grupların tecavüzlerinin sebebini de benzer şekilde izah eder: “Zannediyorum tecavüzleri, eskiden sizden tahayyül ettikleri tecavüze karşı bir teşeffi-i gayz [intikam] ve bundan sonra sizden tevehhüm ettikleri tecavüze karşı bir nümayiş [gösteri] gibidir. **Eğer tamamıyla iman etseler ki, tecavüz sizden olmaz, adalete kanaat edeceklerdir.**” (Münazarat, s. 31) Bu tür evhamlar günümüzde de savaş sebebi olabilmekte ve evhamların giderilmesiyle de karşılıklı güven tekrar tesis edilebilmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde değişik din mensuplarının Kudüs ve Filistin’de yüzyıllar boyunca barış ve güven içinde yanyana yaşamış olması gösteriyor ki global barış ve huzur mümkündür, yeter ki temel insan haklarına ve adalete riayet edilsin ve hukuk önünde herkes tam eşit olsun. O bölgenin barış ve hoşgörü kültüründen gelen insanları bugün teröre tevessül ediyorlarsa, bu değişimin sebepleri araştırılmalıdır. Bu dış etkiler ortadan kaldırılınca o bölgeye tekrar barış ve huzur gelecektir.

İnsanda en mühim ve esaslı bir his, “korku hissi”dir. Hayatı korumak için verilen bu his, suiistimal edilince hayatı tahrip eder ve cehenneme çevirir. Sinsi propagandacılar kamuoyunu yönlendirmekte bu korku damarından çok istifade etmektedirler. İnsanların evhamlarını tahrik ederek ve büyüterek birçok haksızlıkları mazur gösterebilmekte ve insanları hassas oldukları birçok konuda duyarsız hale getirebilmektedirler. Ard niyetli kişiler, bu hissi toplum mühendisliğinde etkili bir alet olarak kullanabilmektedirler.

Bediüzzaman, daimî korku içinde yaşamamanın hayatı zehir ettiğini belirtmekte ve şahsî meselelerde bile geçmiş düşmanlıkları unutup barışmayı tavsiye etmektedir: “Size hem dünya azabından, hem âhiret azabından kurtaracak bir hakikati beyan etmek, kalbime ihtar edildi. O da şudur: Mesela, birisi birinin kardeşini veya bir akrabasını öldürmüş. Bir dakika intikam lezzetiyle bir katl, milyonlar dakika hem kalbî sıkıntı, hem hapis azabını çektirir ve maktulün akrabası dahi intikam endişesiyle ve karşısında düşmanını düşünmesiyle, hayatının lezzetini ve ömrünün zevkini kaçıırır. Hem korku, hem hidet azabını çekiyor. Bunun tek bir çaresi var. O da Kur’an’ın emrettiği ve

hak ve hakikat ve maslahat ve insaniyet ve İslâmiyet iktiza ve teşvik ettikleri olan barışmak ve musalaha etmektir. Evet, hakikat ve maslahat sulhtur.” (Sözler, s. 152)

Bediüzzaman, kalpte düşmanlık hissi beslemenin kendine düşmanlık olduğunu ifade etmekte ve kendini sevenin düşmanlık ve intikam fikrinin kalbine girmesine izin vermemesini tavsiye etmektedir. Bu tavsiye ülkeler için de geçerlidir. Bu hakikati iyi gören Almanya ve Fransa, İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra geçmiş düşmanlıkları maziye gömerek kalıcı barışın temellerini atmış ve Avrupa'da çığ gibi büyüyen bir barış birliği hareketini başlatmıştır.

İnsanların ve insanlığın terakki etmesi ve dolayısıyla genel huzur ve barışın önündeki en büyük engel, kişilerin bakış açısını daraltan ve herşeye kuşku ve düşmanlıkla baktıran taassuptur. Taassubun sebebi cehalettir ve onun da ilacı marifettir. Bediüzzaman, taassup engelini medenileşmekle kalkmakta olduğunu ifade etmektedir: *“Siyah bir gözlüğü takan adam herşeyi siyah ve çirkin görür. Kezalik, basîret gözü de nifak ile perdelenirse ve kalp küfür ile peçelenirse bütün eşya çirkin ve kötü görünür ve bütün insanlara, belki kainata karşı bir buğz ve bir adavete sebep olur.”* (İşârâtü'l-İ'câz, s. 95)

Zaman rüzgarını arkaya alıp yelkenleri şişirebilmek ve çağı yakalayabilmek için zamanın akışını iyi okumak ve ona göre hareket etmek lazımdır. Yoksa futboldaki tabiriyle ofsayta düşülür ve tüm emekler boşa gider. Bugünkü hastalıkları yüz sene evvelki tıp ilmi ve ilaçlarıyla tedavi etmek ne kadar geçersizse, günümüzün toplumsal ve toplumlararası problemlerini de yüz sene evvelki metotlarla halletmek o kadar geçersizdir. Günümüzün problemleri ve boyutları geçmişe nazaran çok farklı ve onların halli çok farklı bir yaklaşımı gerektiriyor. Mesela, geçmiş zamanlarda kişi veya toplum hareketlerine akıl ve ilim yerine hissiyat hükmederdi ve neticede taassup ve ihtilaf yaygın idi. Kişiler ve toplumlar, delillerle akli ikna yerine bu hisleri okşayarak yönlendirilirdi. Günümüzde hissiyat yerine akıl, ilim, hukuk, hakkaniyet ve kamu yararı hakimdir ve çağın bu değerlerini yakalayan ülkelere haklı olarak çağdaş ülkeler denmektedir. Geçmişe taassupla sıkı sıkı yapışıp zamanın değerlerine sırtını çeviren ve hatta zamana savaş açan ülkelerin geri kalmışlığı da medar-ı ibrettir. Mazinin karanlık derelerinde mahsur kalan ülkeler bu tabloyu iyi irdelemelidirler.

Zamanın akışı ve dünyanın gidişatı gösteriyor ki insanlık zamanla çağın değerlerini benimseyecektir ve ortak değerler etrafında birleşecektir. Bediüzzaman, bunu şöyle ifade eder: *“Mazi denilen mekteb-i hissiyatla, istikbal denilen medrese-i efkâr bir tarzda değildir. (...) Ebna-yı mazinin bir derece safi olan ahlâk ve hâlis olan hissiyatları galebe çalarak, gayr-ı münevver olan efkârlarını istihdam ederek şahsiyat ve ihtilafat meydanı aldı. Fakat ebna-yı*

müstakbelin bir derece münevver olan efkârları, heves ve şehvetle muzlim [zulmetli] olan hissiyatlarına galebe ederek emrine musahhar eylediğinden, hukuk-u umumiyenin hükümferma olacağı muhakkak oldu. İnsaniyet bir derece tecelli etti. Beşaret veriyor ki: Asıl insaniyet-i kübra olan İslâmiyet, sema-i müstakbelde ve Asya'nın cinanı üzerinde bulutsuz güneş gibi pertev-efşan [ışık saçan] olacaktır.” (Muhakemat, s. 35) İslâm âleminin bu müjdeye kulak vermesi ve evham ve korkularından artık sıyrılıp çağın vagonuna binmesi gerekir. Şimdi bu vagona olanlar yabancı değil, bizim hemcinslerimizdir.

Bugün dünyanın muhtelif yerlerindeki savaş, terör, düşmanlık ve gözyaşına bakanlar karamsarlığa kapılmakta ve istikbalde ihtilafların daha da büyüyeceğini ve bizi daha karanlık günlerin beklediğini ilişkin kötümser tahminlerde bulunmaktadırlar. Bediüzzaman ise istikbale iman ve hikmet dürbünüyle baktığında bambaşka bir manzara görmektedir: “*Fenlerin casus gibi tedkikatıyla ve hadsiz tecrübelerle sabit olmuş ki: Kâinatın nizamında galib-i mutlak ve maksud-u bizzât ve Sâni'-i Zülcelal'in hakikî maksadları, hayır ve hüsun ve güzellik ve mükemmeliyettir. Çünkü kâinata ait fenlerden herbir fen, küllî kaideleriyle bahsettiği nev' ve taifede öyle bir intizam ve mükemmeliyet gösteriyor ki, ondan daha mükemmel akıl bulamıyor.” (Hutbe-i Şamiye, s. 38) İstikbalde ilimlerin ve insanlığın tam inkişafıyla, elbette insanlık âlemi de kainattaki bu mükemmelliğe uyum sağlayacak ve yaratılış ağacının en yüksek meyvesi olduğunu gösterecektir. “*Medeniyet, fazilet, hürriyet; âlem-i insaniyette galebe çalmaya başladığından, bizzarure terazinin öteki yüzü şey'en fe-şey'en hafifleşecektir.” (Münazarat, s. 29)**

Asayışı muhafaza ve terörle mücadele

İnsan fitraten güzelliğe, mükemmelliğe, inayete ve adalete meyillidir ve onları sever. Bunların zıddı olan çirkinliği, noksanlığı, bencilliği ve zulmü reddeder. Medeniyet, ancak güzel vasıflara haiz ise hakiki bir medeniyet olur ve insanlar için bir terakki vesilesi olabilir. Bunun da ölçüsü itici değil çekici olmak ve vicdanlarda kabul gören güzel şeyleri netice vermektir. Aksi takdirde o yalancı bir medeniyettir ve hatta vahşettir ve insanlığı saadete değil felakete sürükler. Yirminci asrın ilk yarısındaki teknolojik gelişmeler ve hızlı sanayileşmenin iki dünya savaşını ve milyonlarca insanın ölümünü netice vermesi ve dünyayı bir harabeye çevirmesi buna delildir. Azınlığa menfaat sağlayıp insanların büyük çoğunluğunu yoksulluğa ve sefaletle iten bir olgu da medeniyet olamaz, olsa olsa bir zulüm makinası olabilir.

Bugünkü Batı medeniyetinin meyveleri hiç de iç açıcı değildir. Görünürde mutlu bir azınlık refah ve israf içinde yaşarken, insanların büyük bir kısmı açlık ve sefalet içindedir. Bu durum, insanlardaki kıskançlık, kin, haset, düşmanlık ve adaletsizliğe karşı intikam duygularını beslemekte ve eğer kontrol

altına alınamazsa, kabaran bu hislerin insana hakim olmasına sebebiyet vermektedir. Bu hislerin kontrolüne giren bir insan ise hırsızlık, sabotaj, cinayet, isyan ve terör olaylarına yönelebilmekte ve bu tür tahripkar davranışlarla asayiş ve huzuru bozabilmektedir. Bu yüzden, ileriye görmeyen kısır bir “menfaat” esasına dayanan bugünkü Batı medeniyeti, aslında toplumların ve hatta dünyanın huzurunu bozacak etkenleri besleyen bir mekanizma vazifesi görmektedir. Sonra da bu tehditlerle mücadele için polisiye tedbirlere ve savunmaya büyük maddi kaynaklar ayırmak zorunda kalmaktadır.

Terörü iki kısımda incelemek mümkündür ve her iki kısım da şefkat ve merhamet hisleri ile alakalıdır. İnsandaki şefkat ve merhamet hissi, şefkat etiklerini koruma, tehditleri ortadan kaldırma ve düşmanlık edenlere saldırma meyillerinin madenidir. Hatta çok korkakların –tavuk gibi– şefkat hissini kabarmasıyla cengaver kesildikleri çok vakidir. İnsanın kalbinde tahkikî iman ve onun neticesi olan tevekkül ve teslimiyet tam hakim değilse, şefkat edilenlerin mâdur edilmesi veya öldürülmesi gibi ağır bir tahrik altında galeyana gelen bu hisler kontrolden çıkar ve uyanan intikam ve tahrip hisleri normalde gayet sakin olan kişiye hakim olur. Artık akıl ve vicdan kişiye engel olamaz ve kişi “muvakkat bir deli” gibi hareket eder. Böyle ağır hissi baskı altında aklı melekeleri sükûta uğrayan kişiler hareketlerinden mes’ul bile olmayabilirler ve bu Amerikan hukuk sisteminde masumiyet iddiası için geçerli bir dayanaktır. Terörün üzerine korkutarak caydırmak gayesi ile şiddet ve zulümle gidenler aslında terörü önlemek yerine şefkat damarını kanattıkları hissi kişileri yaralı arslanlara çevirmekte ve terörü ve zulmü yaygınlaştırmaktadırlar—aynen arı kovanına çomak sokarak birçok sakin arının canavarlaştırdığı gibi. Bu tür kişiler tahrikler kalkıp bu hislerin ağır baskısından kurtulunca yaptıklarından pişman olabilirler ve eski sakin hallerine tekrar dönebilirler.

Daha dehşetli olan ikinci kısım terör ve anarşinin sebebi ise, kalbin fesadı, mukaddes değerlerin tahrip olmasıyla kalplerden şefkat ve merhamet hislerinin tamamen silinmesi ve insanın yılan gibi zehirlemekten rahatsız olmayan (hatta zevk alan) canavarlar haline gelmesidir. Bu tür insanlar son yıllarda türemeye başlamıştır ve medeniyeti ve insanlığın geleceğini tehdit eden asıl tehlike budur. *“İhtilâl-i Fransavîde hürriyetperverlik tohumuyla ve aşılamaıyla sosyalistlik türedi, tevellüd etti. Ve sosyalistlik ise bir kısım mukaddesatı tahrip ettiğinden, aşılacağı fikir bilâhere bolşevikliğe inkılap etti. Ve bolşeviklik dahi çok mukaddesat-ı ahlâkiye ve kalbiye ve insaniyeyi bozduğundan, elbette ettikleri tohumlar hiç bir kayıd ve hürmet tanımayan anarşistlik mahsulünü verecek. Çünkü kalb-i insanîden hürmet ve merhamet çıksa; akıl ve zekâvet, o insanları gayet dehşetli ve gaddar canavarlar hükmüne geçirir, daha siyasetle idare edilmez.”* (Şualar, s. 593)

Teörle mücadelede kaba kuvvet ile kalıcı sonuç alınamaz

Terörle mücadelede en büyük yanlış, teröristlerin sayıca az ve kaynakça zayıf olduklarından dolayı terörün polisiye ve askerî tedbirlerle önlenebileceği zannıdır. Terörle mücadelede kuvvet üstünlüğü geçerli bir kriter değildir. Çünkü terör tahriptir ve tahrip kolaydır. Az kuvvetle çok büyük tahribat yapılabilir. Bazen tek bir kişi tek bir kibritle koca bir bölgeyi içindeki evleriyle beraber yakabilir ve yüzlerce itfaiyeciyi en modern teçhizatları ile beraber çaresiz bırakabilir. Bediüzzaman'ın ifadesi ile “*Ekseriyet-i mutlaka ile dalalet ve şer, menfidir ve tahriptir ve ademîdir ve bozmaktır. Ve ekseriyet-i mutlaka ile hidayet ve hayır, müsbettir ve vücudîdir ve imar ve tamirdir. Herkesçe malûmdur ki: Yirmi adamın yirmi günde yaptığı bir binayı, bir adam, bir günde tahrip eder. Evet bütün âzâ-yı esasîyenin ve şerait-i hayatiyenin vücuduyla vücudu devam eden hayat-ı insan, Hâlık-ı Zülcelal'in kudretine mahsus olduğu halde; bir zalim, bir uzvu kesmesiyle, hayata nisbeten ademî olan mevte o insanı mazhar eder. Onun için 'Et-tahribü eshel' durub-u emsal hükümüne geçmiştir. İşte bu sırdandır ki: Ehl-i dalalet, hakikaten zâif bir kuvvet ile pek kuvvetli ehl-i hakka bazen galip oluyor.*” (Lem'alar, s. 70)

Ödüllendirerek veya korkutarak yapılan mücadelenin etkisi yüzeysel ve geçicidir. Terörle etkin ve kalıcı mücadele ancak insanların tahrip ve düşmanlık hislerini uyandıran, besleyen ve harekete geçiren unsurlarla mücadele ile mümkündür. Bu hisler canlı kaldığı sürece, terörle mücadele gayretleri boşa gider. Bu da fikirlere hükmeden, kalpleri ısındıran, hakimiyetini vicdanlar üzerinde daima muhafaza eden hak ve hakikate tabi olmakla olur. Bediüzzaman bunu veciz bir şekilde şöyle ifade eder: “*Tergib [rağbet verdirme] veya terhib [korkutma] hilesiyle ancak yalnız bir **tesir-i sathî** edip ve akla karşı sedd-i turuk [yol kesme] edecektir. Şu halde a'mak-ı kulûbe [kalblerin derinlikleri] nüfuz ve erakk-ı hissiyatı [ince hisler] tehyic ve şükûf-misal [gonca gibi] olan istidadatı inkişaf ettirmek ve kâmine [gizli] ve nâime [uyuyan] olan seciyeleri ikaz ve tenbih ve cevher-i insaniyeti feverana [çoşma, depresme] getirmek ve kıymet-i nâtikiyeti [konuşmaklık] izhar etmek, şua-ı hakikatın hâssasıdır. Evet kasavet-i mücessemenin [cisimleşmiş kalp katılığı] misal-i müşahhası olan ve 'd-i benat [kızların diri iken gömülmesi âdeti] gibi umûrlardan kalplerini taskil etmesi [cilâlandırma] ve rikkat-i letafetin lem'ası olan hayvanata merhamet, hattâ karıncaya şefkat gibi umûr ile tezyin etmesi; öyle bir inkılab-ı azîmdir –hususan öyle akvam-ı bedevide– ki, hiçbir kanunu tabiiyeye tevfik olmadığından, hârikulâde olduğu musaddak [doğruluğu tasdik edilmiş] kerde-i erbab-ı basirettir. Basiretin varsa tasdik edeceksin.*” (Muhakemat, s. 151)

Karasineklerle en etkin ve medenî mücadele, temizliktir. Çünkü sinekleri mezbelelikler üretir, pislikler celb eder. Sineklerle kimyasal madde kullanarak mücadele etmek hem pahalı ve kısa ömürlüdür, hem de o maddelere ma-

ruz kalan insanların sağlığına zararlıdır. Kaldı ki mezbelelikler var oldukları sürece karasinek üretim merkezleri olmaya devam edecek ve bu işten sadece sinek öldürücüsü satanlar kârlı çıkacaktır. Benzer şekilde sivrisineklerle en etkin mücadele bataklıkları kurularak veya su birikintilerini sivrisineklerin yumurtlama dönemlerinde ilaçlayarak yapılır. Aynen bunun gibi, bugünkü medeniyeti tehdit eden anarşi, gasp, cinayet ve terör gibi haşerelerle en etkin mücadele bunları üreten ve besleyen bencillik, sömürü ve zulüm bataklıklarını yardımlaşma, ihsan ve adalet ilaçları ile kurutmaktır. Yani bugünkü medeniyeti şefkati esas alan ve hakkı emreden semavî prensiplerle terbiye etmektir. Yoksa, şefkat yerine şiddet kullanarak ve hak yerine kuvveti esas alarak yapılan mücadele bu haşerelerin kökünü kurutmaz, aksine onların dağılmasını ve daha hızlı üremesini sağlar ve sonunda dünyayı daha büyük dertlere maruz bırakır.

Bugün terörle mücadele için milyarlarca dolar bütçe ayıran ve kalpleri gittikçe katılaşınlara seslenmek gerekir: Bu derdi çok daha ucuza ve kalıcı olarak, hem de düşmanlıkları dostluklara çevirerek çözmek mümkündür. Bunun yolu, kabuk ile beraber özde de medeni olmaktan, yani, faziletten geçer. Yoksa tüm paranız ve gayretleriniz heba olacaktır. Terör azalacağına artacak, sizin de uykularınız daha çok kaçacaktır.

Zaman kaba kuvvet ve hislerle hareket zamanı değil, marifet, fazilet ve akıl zamanıdır

Bediüzzaman'ın sık sık ifade ettiği gibi, manen herbir zamanın bir hükmü ve hükümrani vardır. Zamanının geçerli akçesini bilmeyen ve zamanın akış istikametini görmeyen akıntıya karşı kürek çeken gibidir ve bütün emekleri heba olmaya mahkumdur. Eskiden zaman makinesini çeviren kuvvet idi. Şimdi ise akıl, sevgi ve vicdandır ve bunu gözdardı eden ne kadar kuvvetli olursa olsun, tepe taklak düşecektir. Kendi balyozu da kendi kafasını ezecektir. Bediüzzaman'ın ifadesi ile “*Zaman-ı istibdadın hâkim-i manevîsi kuvvet idi; kimin kılınca keskin, kalbi kasî olsa idi, yükselirdi. Fakat, zaman-ı meşrutiyetin zenbereği, rûhu, kuvveti, hâkimi, ağası hak'tır, akıl'dır, marifet'tir, kanun'dur, efkâr-ı âmme'dir. Kimin akli keskin, kalbi parlak olursa, yalnız o yükselecektir. İlim yaşını aldıkça tezayüd, kuvvet ihtiyarlandıkça tenâkus ettiklerinden, kuvvete istinad eden kurun-u vusta [ortaçağ] hükümetleri inkıraz mahkum olup, asr-ı hâzır hükümetleri ilme istinad ettiklerinden, Hızır-vâri bir ömre mazhardırlar.*” “*Sizin bey ve ağa, hatta şeyhleriniz dahi, eğer kuvvete istinad ile kılınçları keskin ise, bizzarûre düşeceklerdir; hem de müstehaktırlar. Eğer akla istinad ile, cebr yerine muhabbeti istimâl ve hissiyatı, efkâra tâbi ise, o düşmeyecek, belki yükselecektir.*” (Münazarat, Yeni Asya Neşriyat, s. 33) Bediüzzaman ileri ülkelerin nasıl yakalanıp geçilebileceğini de şöyle izah eder: “*Onlar sizi mağlub ettiği silah ile, yani akıl ile, fikr-i mil-*

liyetle, meyl-i terakki ile, temayül-ü adalet ile mağlub edebilirsiniz.” (Münazarat, Yeni Asya Neşriyat, s. 68)

Bediüzzaman, zamanın hükmünü ve dünyanın gidişatını görmezden gelip akıl, sevgi ve vicdan yerine kaba kuvvet kullanmakta ısrar edenleri de ikaz eder: *“Bence şimdi kılıç vuran, o kılıncın aksi döner, yetimlerine dokunur. Şimdi galebe kılıç ile değildir. Kılıç olmalı, lakin aklın elinde olmalı.”* (Münazarat, Yeni Asya Neşriyat, s. 68) Son yıllardaki hadiseler bu hükmü teyid eder mahiyettedir. Kuvvete ve hatta canlı bombalara tevessül eden örgütler – davalarında haklı dahi olsalar– terörist damgası yemişler ve halklarına saadet ve zafer değil ızdırap ve gözyaşı getirmişlerdir. Keza, kuvvet ile herşeyi halledebileceğini düşünen ve zamanın akışından bîhaber süper güçler bile zamanın hükmü duvarına çarpmış ve kendi silahları ile kendilerini vurmuşlardır.

Bediüzzaman’ın dikkatimize arz ettiği bu zamanın hükmüne bakarak diyebiliriz ki: Artık eskiden kalma alışkanlıklarla silaha ve kaba kuvvete yatırım yapanlar, boşa yatırım yapmaktadırlar. Akla, ilme, araştırmaya, sevgiye, adalete ve toplum vicdanına yatırım yapanlar ise, emeklerinin karşılığını kat kat alacaklar ve tüm gayelerine kolayca ulaşacaktır—kuvvetçe zayıf olsalar bile. Haklı gayelerine düşmanlık ve intikam hislerinin tahrikiyle kaba kuvvet ile terör yoluyla ulaşabileceklerini zannedenler, içinde buldukları zillet ve ızdıraptan kurtulmak istiyorlarsa, bu menfi hissiyatlarını bir kenara koyup yaklaşımlarını akl-ı selim ile tekrar gözden geçirmelidirler. Zaman ve imkanlarını nükleer veya kitle imha silahları geliştirmek veya elde etmek hayaliyle seferber edenler ise zamanı geçmiş bu hayallerinden çabuk uyanmalıdır. Yoksa bu silahlar zamanın akışına çarpıp geri dönecek ve kendi başlarında patlayacaktır.

Temel fizik prensiplerini dikkate almadan yapılan teknik çalışmalar nasıl fiyasko ile sona eriyorsa, sosyal prensiplere, mukteza-i hâle ve dünyanın genel gidişatına aykırı hareketler de ters tepki verecektir ve akim kalacaktır. Allah’ın yardımını isteyen, Allah’ın koyduğu kanunlara itaat etmelidir. Yoksa asi muamelesi görüp red cevabı alacaktır. Bediüzzaman’ın ifadesi ile *“Kim tevfiik [Cenab-ı Hakkın kuluna yardım etmesi] isterse, âdetullah ve hilkat ve fitrat ile aşinalık etmek ve dostluk etmek gerektir. Yoksa, fitrat tevfiiksizlikle bir cevab-ı red verecektir. Cereyan-ı umumî ise, muhalif harekette bulunanları adem-âbâd hiçahiçe atacaktır.”* (Muhakemat, s. 152)

Kitle imha silahları

Gittikçe daha da küçülen ve sıkı bir haberleşme ağı ile örülen dünyamızda, genel toplum kanaatine aykırı hareket etmek son derece zor bir hale gelmiştir ve insanlığın ortak vicdanı kitle imha silahlarının kullanımı önünde en büyük engeldir. İkinci Dünya Savaşından beri birçok savaşlar olmasına rağmen, Vietnam Savaşında elli binden fazla kayıp veren ABD dahil hiçbir ül-

kenin nükleer silah kullanmaya cüret edememesi bunun açık bir delilidir. Nükleer silah kullanımını mazur gösterebilecek tek şey nükleer bir saldırıya maruz kalma korkusudur ve denebilir ki nükleer ve diğer kitle imha silahları tehdidine karşı en büyük güvence bu tür silahlara kapıyı sonuna kadar kapamaktır.

Bediüzzaman, “hiç bir günahkar başkasının günahını yüklenmez” (En’am Sûresi, 6:164) âyetini “en adil bir düstur-u Kur’anî” olarak takdim etmekte ve “kim bir cana kıymamış veya yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir” (Maide Sûresi, 5:32) âyetini de “Bir masumun hayatı, kanı, hattâ umum beşer için olsa da heder olmaz. İki nazar-ı kudrette bir olduğu gibi, nazar-ı adalette de birdir” (Sünuhat, s. 11) diyerek izah etmektedir. Bu izahlar ışığında, bir Müslümanın sayısız masum insan, hayvan ve bitkinin imhasına sebep olan kitle imha silahlarını kullanması mümkün değildir. Müslüman ülkelerin ellerindeki tüm kitle imha silahlarını imha etmeleri, bu konudaki araştırma programlarına son vermeleri ve üzerlerine bu tür bombalar yağsa dahi asla aynıyla karşılık vermeyeceklerini, çünkü bunu insanlık dışı bir davranış ve bir vahşet olarak gördüklerini tüm dünyaya ilan etmeleri, İslâmiyet ve Müslümanlar hakkındaki kalın yanlış imaj kabuğunun parçalanıp muhabbet dolu özünün ortaya çıkmasında bir atom bombası etkisi yapacaktır. Unutulmamalıdır ki, bugün bile bir çok savaşın ifade edilen gerekçesi “gelmesi muhtemel bir hücumu önceden önleme”dir. Asılsız korku ve evhamların yok edilmesi bu tür savaşların gerekçelerini ortadan kaldıracak ve dünya daha güvenli bir hale gelecektir.

Bediüzzaman, Batı dünyası ile İslâm âlemi arasındaki medeniyetler çatışmasına doğru gittiği iddia edilen gerginliğin ve güvensizliğin asılsız evhamlardan kaynaklandığını ifade etmekte, İslâm güneşi önünde bir set oluşturan bu evham bulutlarının, kişilerin gerçekleri öğrenme arzusu, insanlık sevgisi ve insaf hisleri ile donatan eğitim ile dağıtılacağını bildirmektedir: “En birinci mani ve bela budur: Biz ile ecnebiler; bazı zevahir-i İslâmiyet [İslâmiyetin dış görünüşü] ve bazı mesail-i fünün ortasında hayal-i bâtl (!) ile tevehhüm eylediğimiz müsademet [çarşıma] ve münakazattır [zıtlaşma]. Âferin maarifin himmet-i feyyazanesine ve fününun himmet-i merdanesine ki; meyl-i taharri-i hakikat ve muhabbet-i insaniyet ve meyl-i insaf olan hakaiki techiz ederek o manilere gönderip zîr ü zeber etmiş ve ediyor. Evet en büyük sebep ki: Bizi dünya rahatından ve ecnebileri âhiret saadetinden mahrum eden, şems-i İslâmiyet’i münkesif ettiren, sû’-i tefehhüm [yanlış anlama] ile tevehhüm-ü müsademet ve muhalefettir.” (Muhakemat, s. 10)

Bediüzzaman, sosyal ilimler, fen ilimleri ve iman ilimlerini barıştıran Risale-i Nur’un asayişin bir muhafızı olduğunu belirtmekte ve insanların akıl ve kalplerindeki manevî tahribatı ancak manevî atom bombaları ile tamir edilebileceğini ifade etmektedir: “Şimdi umum beşerde sulh-u umumî için, yani

beşerin ifsad edilmemesi için çareler aranıyor, paktlar kuruluyor. (...) İşte nasıl ki bu vatan ve millette Risale-i Nur –emniyet ve asayişin ihlâline sair memleketlerden daha ziyade esbap bulunmasına rağmen– asayişi temin etmesi gösteriyor ki; o Doğu Üniversitesi'nin tesisi, beşeri müsalemet-i umumiyeyle mazhar kılacaktır. Çünkü şimdi tahribat manevî olduğu için ona mukabil tamirci manevî bir atom bombası lâzımdır. İşte bu zamanda tahribatın manevî olduğuna ve ona karşı mukabelenin de ancak tamirci manevî atom bombasıyla mümkün olabileceğine kat'î bir delil olarak üniversitenin mebde' ve çekirdeği olan Risale-i Nur'un bu otuz sene içerisinde Avrupa'dan gelen dehşetli dalalet ve felsefe ve dinsizlik hücumlarına bir sed teşkil etmesidir. O manevî tahribata karşı Risale-i Nur tamirci ve manevî bir atom bombası olmuş.” (Emirdağ Lahikası-2, s. 186)

İslâm adına terör, İslâma zulüm ve hıyanettir

Güneşin ışığı her saydam şeyde yansıdığı ve her saydam şey bir küçük güneşi içine aldığı gibi, bireylerin iyi veya kötü hareketleri de ait oldukları kürenin üyelerine yansır ve bir hareket, kürenin büyüklüğüne göre, binler hatta milyonlar olur. Bediüzzaman'ın ifadesi ile: “İşte bu kudsî milliyetin rabitasıyla, umum ehl-i İslâm bir tek aşiret hükmüne geçiyor. Aşiretin efradı gibi İslâm taifeleri de, birbirine uhuvvet-i İslâmiye ile mürtebit ve alâkadar olur. Nasıl ki bir aşiretin bir ferdi bir cinayet işlese, o aşiretin bütün efradı, o aşiretin düşmanı olan başka aşiretin nazarında müttehem olur. Güya herbir ferd o cinayeti işlemiş gibi, o düşman aşiret onlara düşman olur. O tek cinayet, binler cinayet hükmüne geçer. Eğer o aşiretin bir ferdi o aşiretin mahiyetine temas eden medar-ı iftihar bir iyilik yapsa, o aşiretin bütün efradı onunla iftihar eder. Güya herbir adam, aşirette o iyiliği yapmış gibi iftihar eder. İşte bu mezkûr hakikat içindir ki, bu zamanda, hususan kırk-elli sene sonra seyyie, fenalık işleyenin üstünde kalmaz. Belki milyonlar nüfus-u İslâmiyenin hukuklarına tecavüz olur. Kırk-elli sene sonra çok misalleri görülecek.” (Hutbe-i Şamiye, s. 53) “Şimdi bir günah ‘bir’likte kalmaz, bine çıkar.” (Münazarat, s. 66)

İslâm âleminin Müslümanlardan sudur eden teröre karşı şaşkınlığı ve suskunluğu hayret vericidir. Sanki Müslümanlarla başkaları arasındaki ihtilaflarda Müslümanların yanında yer almak din kardeşliğinin bir gereğidir. Halbuki, İslâm doğrudur ve Müslüman sadece doğru hareketlerin destekçisi olabilir. “Sıdk, İslâmiyetin üss-ül esasıdır [hakiki sağlam temel] ve ulvî seciyelerinin rabitasıdır ve hissiyat-ı ulviyesinin mizacıdır. Öyle ise, hayat-ı içtimaiyemizin esası olan sıdkı, doğruluğu içimizde ihya edip onunla manevî hastalıklarımızı tedavi etmeliyiz. Evet sıdk ve doğruluk, İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesinde ukde-i hayatiyesidir.” (Hutbe-i Şamiye, s. 45)

Terör ile İslâm, gece ile gündüz gibi birbirine zıttır ve terörist en başta İslâmı tahrip eder. Bir Müslümanın her hareketini desteklemek hamiyet değil, kör tarafgirliktir. Ve bir zulmü İslâm adına desteklemek, en başta İslâmiyete zulümdür, İslâmın zulümle eşdeğer tutulmasına sebeptir ve İslâm güneşinin önüne bir set çekmektir. Bediüzzaman'ın ifadesi ile “*Bir adam zâtı için sevilmez. Belki muhabbet, sıfat veya san'atı içindir. Öyle ise herbir Müslümanın herbir sıfatı Müslüman olması lâzım olmadığı gibi, herbir kâfirin dahi bütün sıfat ve san'atları kâfir olmak lâzım gelmez.*” (Münazarat, s. 32)

Hatta İslâmiyete olan hakiki sadakat ve muhabbet, İslâmiyeti yanlış temsil edenlerle mücadele edilmesini gerektirir. Geçmişte, dünyanın yuvarlaklığı ile ilgili hükümler bize bu konuda ışık tutabilir: “[*İmam-ı Gazalî*] şöyle bir fetva göndermiş: *Kim küreviyet-i arz gibi bürhan-ı kat'îyle sabit olan bir emri, dine himayet bahanesiyle inkâr ve reddetse; dine cinayet-i azîm etmiş olur. Zira bu, sadakat değil, hıyanettir. (...) [Hüseyn-i Cîsrî] yüksek sesle münkir-i küreviyeti tehdit ettiği gibi, hakikat kuvvetiyle pervasız olarak der: Kim dine istinad ile, himayet yolunda müdevveriyet-i arzı [dünyanın yuvarlaklığı] inkâr eder ise sadık-ı ahmaktır, adüvv-ü şedidden [şiddetli düşman] daha ziyade zarar vermiş olur.*” (Muhakemat, s. 56)

Açıkça ifade edildiği gibi, din adına yanlış iş yapanlar, ne kadar sadakatli ve iyi niyetli olurlarsa olsunlar, dine en şiddetli din düşmanından daha çok zarar vermiş olurlar. “*Cahil dost, düşman kadar zarar verebilir. Öyle ise şimdiye kadar yalnız düşmanın tarafına bakıp eldeki elmas kılıncı onların tefritlerini kırardım; fakat şimdi mecburum: Öyle dostların terbiyeleri için, onların avamperestane ve ifratkârane olan hayalâtlarına, o kılıncı bir derece ilâştireceğim.*” (Muhakemat, s. 51) Bu sebeple, İslâm adına yanlış iş yapan Müslümanlarla mücadele, din düşmanlarıyla mücadele gibidir. Düşmanlıkla mücehhez bazı tahripkar meyilli ruhlardan, İslâm ile sulansalar bile, yine düşmanlık ve tahrip çıkar. “*Arı su içer bal akıtır, yılan su içer zehir döker.*” (Münazarat, s. 80) Keza, âlemi nurlandıran nazenin güneş ışığı, tabiatları bozulmaya meyyal olan şeyleri de kokuşturur.

Müslümanların yanlış hareketlerde birbirine taraftar ve destek olmaları, illa İslâm kardeşliğinin değil, belki siyasî taraftarlığın bir tezahürüdür. Bediüzzaman bunun ölçüsünü de şöyle verir: “*Kim fâsık siyasetdaşını, mütedeyyin muhalifine, sû'-i zan bahaneleriyle tercih etse, muharriki siyasetçiliktir. Hem umumun mal-ı mukaddesi olan dini, inhisar zihniyetiyle kendi meslektaşlarına daha ziyade has göstermekle, kavî bir ekseriyette dine aleyhtarlık meyli uyandırmakla nazardan düşürmek ise, muharriki tarafgirliktir.*” (Sünhat, s. 48)

Bediüzzaman, silah ile mücadelenin zamanının geçtiğini, artık mücadelenin güzel davranışlar ve her sahada ilerleme ile olacağını ifade eder: “*Evet, nasıl ki eski zamanda İslâmiyetin terakkisi, düşmanın taassubunu parçala-*

mak ve inadını kırmak ve tecavüzatını def' etmek, silâh ile kılıç ile olmuş. İstikbalde silâh, kılıç yerine hakikî medeniyet ve maddî terakki ve hak ve hakkaniyetin manevî kılıçları düşmanları mağlup edip dağıtacak.” (Hutbe-i Şamiye, s. 35)

İnsanlık, vahşet ve cehalet devrinden medeniyet ve ilim devrine geçiyor. Medenileşme sürecini tamamlamış dünyada savaşlar silahlarla değil, ancak kelimelerle olur. Belağat ve delil ile akılları fetheden, insanları ve dünyayı da fetheder. “*Bu ittihadın meşrebi, muhabbettir. Husumeti ise, cehalet ve zaruret ve nifakadır. Gayr-ı müslimler emin olsunlar ki bu ittihadımız, bu üç sıfata hücumdur. Gayr-ı müslime karşı hareketimiz iknadır. Zira onları medenî biliriz. Ve İslâmiyeti mahbub ve ulvî göstermektir. Zira onları munsif zannediyoruz.*” (Hutbe-i Şamiye, s. 90)

Bediüzzaman, düşmanlığın vaktinin geçtiğini ve zamanın artık muhabbet zamanı olduğunu ifade eder: “**Husumet ve adavetin vakti bitti.** İki harb-i umumî adavetin ne kadar fena ve tahrip edici ve dehşetli zulüm olduğunu gösterdi. İçinde hiçbir fayda olmadığı tezahür etti.” “Bütün hayatımda, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeden kat'î bildiğim ve tahkikatların bana verdiği netice şudur ki: Muhabbete en lâyık şey **muhabbettir** ve husumete en lâyık sıfat **husumettir.** Yani hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi temin eden ve saadete sevk eden muhabbet ve sevmek sıfatı, en ziyade sevlime ve muhabbete lâyıktır. Ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi zîr ü zeber eden düşmanlık ve adavet, her şeyden ziyade nefrete ve adavete ve ondan çekilmeye müstehak ve çirkin ve muzır bir sıfattır.” (Hutbe-i Şamiye, s. 51)

İslâmla ilişkilendirilen terörün yıllardır dünya gündemini meşgul etmesine rağmen İslâm âleminin olaylara seyirci kalması ve terörle alakalı net bir pozisyon almayı İslâm ile terörü bağdaştıran önyargıları kuvvetlendirmektedir. Terör olaylarına gösterilen münferit tepkilerin cılızlığı ve tutarsızlığı da ne Müslümanlar üzerinde etkili olmakta ve ne de İslâmın lekelenen imajını düzeltmeye yetmektedir. Bu da İslâma saplanan her hançeri kendi bağrında hisseden samimî Müslümanları rahatsız etmekte ve onları çaresizlik ve ümitsizliğe sevk etmektedir. İslâm âlemindeki bu lakaytlık, yeis ve fikir kargaşasının esas sebebi otorite boşluğudur ve bu boşluğun derhal doldurulması gerekir. Bu boşluğun eski zamanlarda olduğu gibi tek bir kişi ile değil, İslâm âleminin en temeyyüz etmiş âlimlerinden oluşan 20-30 kişilik bir şûra ile doldurulması lazımdır. İslâm âlemi muazzam bir şahs-ı manevî teşkil eden böyle bir şûraya itimat edecek, kararlarına imtisal edecek ve şûra kararlarına karşı çıkan münferit cılız seslere itibar etmeyecektir. Bu, aynı zamanda meydanı boş bulup saf zihinleri ifsat eden bozguncuları da teşhir edecek ve onların dışlanmasını temin edecektir. “*Bir dane-i hakikat bir harman hayalâta müreccaktır.*” (Muhakemat, s. 25) Böylelikle İslâmî ve Müslümanları töhmet altında bırakan evham dağılacak, ye'sin yerini ümit alacak ve “**Asya kıt'ası-**

nın ve istikbalinin keşşafı ve miftahı, şûradır” (Hutbe-i Şamiye, s. 60) tespiti tahakkuk edecektir.

Bediüzzaman bir yüksek istişare heyeti ihtiyacını şöyle ifade eder: “*Bu mevki öyle bir vaziyete getirilmelidir ki, âlem-i İslâm ona itimat edebilsin. Hem menba’, hem ma’kes vaziyetini alsın. Âlem-i İslâma karşı vazife-i diniyesini hakkıyla îfa edebilsin. Eski zamanda değiliz. Eskiden hâkim bir şahs-ı vâhid idi. O hâkimin müftüsü de, onun gibi münferid bir şahıs olabilirdi. Onun fikrini tashih ve ta’dil ederdi. Şimdi ise, zaman cemaat zamanıdır. Hâkim, ruh-u cemaatten çıkmış az mütehassis, sağırca, metin bir şahs-ı manevîdir ki, şûralar o ruhu temsil eder. Şöyle bir hâkimin müftüsü de ona mücanis [aynı cinsten olan] olup, bir şûra-yı âliye-i ilmiyeden tevellüd eden bir şahs-ı manevî olmak gerektir. Ta ki, sözünü ona işittirebilsin. Dine taalluk eden noktalardan, sırat-ı müstakime sevk edebilsin. Yoksa ferd dâhî de olsa, cemaatin ferd-i manevîsine karşı sivrisinek kadar kalır.*” (Sünuhat, s. 33)

“*Müslümanların hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyedeki saadetlerinin anahtarı, meşveret-i şer’iyedir. Ve emruhum şûrâ beynehum âyet-i kerimesi, şûrayı esas olarak emrediyor. Evet nasilki nev’-i beşerdeki telahuk-u efkâr ünvanı altında, asırlar ve zamanların tarih vasıtasıyla birbirleriyle meşvereti, bütün beşeriyetin terakkiyatı ve fününunun esası olduğu gibi; en büyük kıt’a olan Asya’nın en geri kalmasının bir sebebi, o şûra-yı hakikiyeyi yapmamasıdır.*” (Hutbe-i Şamiye, s. 60)

Hakikî iman, terör ile bağdaşamaz

Muhabbet kaynağı olan hakikî iman ile nefret ve düşmanlık tezahürü olan terör bağdaşamaz. Ne yazık ki düşmanlık hissini insanı hayatını feda ettirecek derecede hakim olması, bir karıncayı ezmekten insanı men eden imanın en yüksek derecesi ile karıştırılıyor. Nefsin hakimiyeti kalbin ulviyeti, cehalet çukurları ise ilmin şahikaları zannediliyor. En derin uyku intibah sanılıyor ve Bediüzzaman’ın ifadesi ile: “*Gençliğimde en yüksek bir intibah şahikasına çıktığımı sanıyordum. Şimdi anlıyorum ki, o intibah intibah değilmiş. Ancak uykunun en derin kuyusunda bulunmaktan ibaret imiş. (...) Onların misali, rü’yasında güya uyanıp, rü’yasını halka hikâye eden naim meselidir. Halbuki rü’yasında onun o intibahi, uykunun hafif perdesinden derin ve kalın bir perdeye intikal ettiğine işaretler. Böyle bir naim ölü gibidir.*” (Mesnevî-i Nuriye, s. 125) İslâm adına teröre tevessül edenleri şiddetle sarsmak ve onları bu derin yanılgıdan uyandırmak gerekir.

İslâmda esas olan Allah için sevmek, Allah için buğz etmek ve Allah için hüküm vermektir. Aksi halde nefsin tahrikiyle hareket edilir ve adalet yerine zulmedilir. Ve kalplere sevgili olması gereken İslâm, korku ve terör ile özdeşleştirilir. Bunu teyit için Bediüzzaman şu ibretli hadiseyi nakleder: “*Bir vakit, İmam-ı Ali Radiyallahü Anh, bir kâfiri yere atmış. Kılıncını çekip kese-*

ceği zaman, o kâfir ona tükürmüş. O kâfiri bırakmış, kesmemiş. O kâfir, ona demiş ki: 'Neden beni kesmedin?' Dedi: 'Seni Allah için kesecektim. Fakat bana tükürdün, hiddete geldim. Nefsimin hissesi karıştığı için ihlasım zedelendi. Onun için seni kesmedim.' O kâfir ona dedi: *'Beni çabuk kesmen için seni hiddete getirmektir. Madem dininiz bu derece sâfi ve hâlistir, o din hak-tır.'* dedi." (Mektubat, s. 268) Ve şiddetle ikaz eder: *"'Allah için sevmek, Allah için buğz etmek' düstur-u Rahmanî yerine, el'iyazü billah, 'Siyaset için sevmek, siyaset için buğz etmek' düstur-u şeytanî hükmedip, melek gibi bir hakikat kardeşine adavet ve el-hannas gibi bir siyaset arkadaşına muhabbet ve tarafdarlık ile zulmüne rıza gösterip, cinayetine manen şerik eylesin."* (Kastamonu Lahikası, s. 123)

Kalpte nefis ve heves yerine imanın hükmettiğinin işaretleri fani dünyadan ziyade ebedî ahirete müteveccih olmak, olayların dünyadan ziyade ahirete bakan yüzüyle alakadar olmak ve dünyaya sadece ahiretin bir tarlası olması hasebiyle değer vermektir. Nitekim Bediüzzaman, bir kısım dindar ve âlim insanların bile cemaati ve câmiyi bırakıp radyo dinlemeye koşarlarken, dünyayı altüst eden ve İslâm dünyasının geleceğini yakından ilgilendiren İkinci Dünya Savaşına kendisinin niye ilgi duymadığını ve "Acaba bundan daha büyük bir hâdise mi var?" diye soranlara şu cevabı verir: *"Evet, bu cihan harbinden daha büyük bir hâdise ve bu zemin yüzündeki hâkimiyet-i âmme davasından daha ehemmiyetli bir dava (...) şu ki: Herkesin iman mukabilinde bu zemin yüzü kadar bağlar ve kasırlar ile müzeyyen ve bâki ve daimî bir tarla ve mülkü kazanmak veya kaybetmek davası başına açılmış. Eğer iman vesikasını sağlam elde etmezse kaybedecek. Ve bu asırda, maddiyunluk taunuyla çoklar o davasını kaybediyor."* (Şualar, s. 203) Keza, İslâm tarihinin en kritik harbi olan Bedir Harbinde mücahitler Resulullah'ın emriyle cemaatle namaz kılmışlardır ve cemaat sevabını almak en büyük bir dünya hadisesine tercih edilmiştir (Emirdağ Lahikası-2, s. 246) Durum böyle iken, akli başında bir mümin Kur'an'ın *"Kim bir cana kıymamış birini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir"* (Maide Sûresi, 32) şiddetli tehdidine karşı ebedî hayatını riske atıp terör olaylarına tevessül edebilir mi? Eğer ediyorsa, bu muazzam bir iman zaafiyetini gösterir ve bu kişinin ilk önce kalbindeki bu en tehlikeli hastalığı tedavi etmesi gerekir.

Kişiler, iman seviyelerini kalplerindeki kardeşlik ve düşmanlık hislerini tartarak tayin edebilirler: *"İman bütün eşya arasında hakikî bir uhuvveti, irtibatı, ittisali ve ittihad rabitalarını tesis eder. Küfür ise, bürudet gibi bütün eşyayı birbirinden ayrı gösterir ve birbirine ecnebi nazarıyla baktırır. Bunun içindir ki, müminin ruhunda adavet, kin, vahşet yoktur. En büyük bir düşmanıyla bir nevi kardeşliği vardır."* (Mesnevî-i Nuriye, s. 69)

Risale-i Nur talebeleri her zaman asayişin muhafızları olmuşlar ve her türlü terör ve anarşiden uzak durmuşlardır. Çünkü Risale-i Nur'un mesleği-

nin esası şefkattir ve imanı takviye etmektir. Milyonlarca Nur Talebeleri, terörle en etkin mücadelenin hakikî imanı elde etmekle olduğunun şahitleridirler. “*Risale-i Nur’un esas mesleği olan şefkat, hak ve hakikat ve vicdan, bizleri şiddetle siyasetten ve idareye ilişmekten men etmiş. Çünkü tokada ve belaya müstehak ve küfr-ü mutlaka düşmüş bir-iki dinsize müteallik yedi-sekiz çoluk-çocuk, hasta, ihtiyar, masumlar bulunur. Musibet ve bela gelse, o biçareler dahi yanarlar. (...) Bu vatanın ve bu milletin hayat-ı içtimaiyesi bu acip zamanda anarşilikten kurtulmak için beş esas lâzım ve zarurîdir: Hürmet, merhamet, haramdan çekinmek, emniyet, serseriliği bırakıp itaat etmektir. Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı zaman, bu beş esası kuvvetli ve kudsi bir surette tesbit ve tahkim ederek, asayişin temel taşı muhafaza ettiğine delil ise; bu yirmi sene zarfında Risale-i Nur’un, yüz bin adamı vatan ve millete zararsız birer uzv-u nâfi’ haline getirmesidir.*” (Şualar, s. 349)

Kuvvetli bir iman, terör dahil her türlü zulme engeldir. Bir mümin intikam hissini sevkine mağlup olup masumların hayatlarını yok etmeye meyledince, Sema’dan nazil olan İlahî emirler akla gelir. İman hissiyle ve kalp kulağıyla kişi adeta şu âyetleri işitir gibi olur: “*Hiç bir günahkar başkasının günahını yüklenmez,*” (En’am Sûresi, 164) ve “*Kim bir cana kıymamış veya yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir.*” (Maide Sûresi, 32) Bu İlahî kelimeler imanı ve o da vicdan, kalp, ruh, akıl ve sair ulvî latifeleri harekete geçirir. Bu latifelerin aktive olmasından çıkan kuvvetli dalgalarda, nefis ve hevsten gelen tahrip hissine hücum eder ve onu susturur. Sonunda o meyil durulur ve kişi bu kötü harekettten vazgeçer. Yoksa yakalanma fikri ve cezaya çarptırılma vehmi tek başına o kuvvetli meyli durdurmaya kafi gelmeyebilir. Bediüzzaman’ın ifadesi ile “*İman kalbde, kafada daimî bir manevî yasakçı bıraktığından fena meyelanlar histen, nefisten çıktıkça ‘yasaktır’ der, tard eder kaçırır. Evet, insanın fiilleri kalbin, hissini temayülatından çıkar. O temayülat, ruhun ihtisaratından ve ihtiyacatından gelir. Ruh ise, iman nuru ile harekete gelir. Hayır ise yapar, şer ise kendini çekmeye çalışır. Daha kör hisler onu yanlış yola sevk edip mağlup etmez.*” (Hutbe-i Şamiye, s. 76)

Masumlar öldürülemez ve birinin hatası ile başkaları mes’ul olamaz

Hayvanın aksine olarak, insanların hayır ve şer işleme kabiliyetlerine, fitraten bir sınır konmamıştır. İnsandaki hadsiz olan isyan, zulüm ve korkusuzluk hisleri ve meyilleri, eğer önü alınmazsa, büyük tahribatlara yol açabilir. “*Hodgâmlık ile öyle insan olur ki, heves ve ihtirasına mani herşeyi, hattâ elinden gelirse dünyayı harap ve nev’-i beşeri mahvetmek ister.*” (Sünuhat, s. 11) İnsanların yaptığı en büyük zulüm, birinin hatası yüzünden çok masum-

ları cezalandırmaktır. Kur'an bunu en âdil bir düstur olan “*Hiç bir günahkar başkasının günahını yüklenmez*” (En'am Sûresi, 164) âyeti ile reddeder.

Bediüzzaman, “*Gerçekten insan çok zalim, çok cahildir*” (Ahzab Sûresi, 72) âyetini şöyle izah eder: “*İşte mahiyet-i insaniyede dehşetli kabiliyet-i zulüm. Sırrı şudur: Beşerde hayvanın aksine olarak, kuvâ ve müyül fitraten tahdit edilmemiş. Meyl-i zulüm, hubb-u nefis dehşetli meydan alıyor. Evet, ene ve enaniyetin eşkal-i habisesi [fena şekilleri] olan hodgâmlık, hodbinlik, hoddendişlik, gurur ve inad, o meyle inzimam etse [katılsa], öyle ekber-ül kebari icad eder ki, daha beşer ona isim bulmamış. Cehennem lüzumuna delil olduğu gibi, cezası da yalnız Cehennem olabilir.*” (Sünühat, s. 23) “*Şahıs itibariyle, bir şahıs çok evsafa câmi'dir. Onların içinde bir sıfat adaveti celbetse, birinci âyetteki [En'am Sûresi, 164] kanun-u İlahî iktiza eder ki, adavet o sığata inhisar etsin; mecma-i evsaf-ı masume olan şahsına yalnız acısın ve tecavüz etmesin. Halbuki o zalûm-u cehûl, tabiat-ı zalimane ile, bir cani sıfat için o evsaf-ı masumenin hakkına da tecavüz edip, mevsufa da husumet; hattâ onda da iktifa etmiyor, akrabasına da, hattâ meslekdaşına da zulmünü teşmil eder.*” (Sünühat, s. 24)

Bugün terör vahşeti ile mücadele adına öyle vahşetler işleniyor ki vicdanlar isyan ediyor ve mâdur olan insanların düşmanlık ve tahrip hisleri bileniyor. Bediüzzaman'ın ifadesi ile “*Bir köyde bir hain bulunsa, o köyü masumeleriyle imha etmek veya bir cemaatte bir âsi bulunsa, o cemaati çoluk çocuğuyla ifna etmek veya Ayasofya gibi milyarlarca değer mukaddes bir binaya, kanun-u zalimanesine serfuru etmeyen birisi tahassun etse, o binayı harap etmek gibi, en dehşetli vahşetlere şu medeniyet fetva veriyor. Acaba bir adam, kardeşinin günahıyla hak nazarında mes'ul olmadığı halde, nasıl oluyor ki, bir karyenin veya bir cemaatin binlerle masumları, hiçbir zaman fena tabiatlı ihtilalciden hâlî kalmayan bir şehirde veya bir mahallede bulunan bir serkeş adamın isyanıyla, hiç münasebet olmadığı halde, o masumlar mes'ul, belki ifna ediliyor.*” (Sünühat, s. 25)

Neticeye göre hükmetmek

İslâm âleminde ihtilafların ve fikir ayrılıklarının en mühim bir sebebi olayların dar bir dairede değerlendirilmesi ve değişik şartların etkisinin dikkate alınmaması ve aklın çok defa devre dışı bırakılmasıdır. Halbuki, “*Herbir zamanın bir hükmü vardır. Şu zaman, bazı ihtiyarlanmış âdâtın mevtine ve neshine hükmediyor. Mazarratlarının menfaatlerine olan tereccuhu, i'damina fetva veriyor.*” (Münazarat, s. 63) Kur'an da defalarca insanları düşünmeye ve akıllarını kullanmaya davet ediyor. Bediüzzaman, olayları ve fikirleri değerlendirirken, bilhassa neticelerine dikkati çekiyor: “*Delil ve akibete bakınız. (...) [Müştebih] ağaçları gösteren, semereleridir. Öyle ise, benim ve onların fikirlerimizin neticelerine bakınız. İşte birisinde istirahat ve itaattir.*

Ötekisinde ihtilaf ve zarar saklanmıştır.” (Münazarat, s. 15) “*Bir şeyin aslını gösteren semeresidir.*” (Muhakemat, s. 25) Bediüzzaman, değişen dünya şartlarını görmezden gelenleri ve eskiye dönmeyi hayal edenleri de ikaz ediyor: “*Size kısa bir söz söyleyeceğim. Ezber edebilirsiniz. İşte: Eski hal muhal; ya yeni hal veya izmihlal.*” (Münazarat, s. 17)

İslâm adına teröre tevessül edenlerin ve bunu ulvî bir iş olarak görenlerin, bu olayların neticelerini iyi irdelemeleri, bu olayların hangi ülkelere fayda sağladığını ve ne tür zulümlere zemin hazırladığını düşünmeleri ve su sorulara cevap vermeleri gerekir: Bu olaylardan sonra insanların İslâmiyete dostluğu mu arttı yoksa düşmanlığı mı? İslâmın adı yüceldi mi yoksa lekелendi mi? Müslümanların dünyadaki itibarı ve imajı yükseldi mi, yoksa Müslümanlar kalpleri kin ve düşmanlık dolu ve ortalığı kana bulamaktan ve öldürmekten zevk alan korkunç vahşiler olarak mı algılanmaya başlandı? Kalpler İslâma ve Müslümanlara ısındı mı, yoksa soğudu mu? Teröre sebep olan zulüm kalktı veya azaldı mı, yoksa daha şiddetli olarak geri mi döndü ve daha çok masumun zulme uğramasına mı sebep oldu?

Görülen o ki, terör, bütün bu olumsuzluklara ve zulme bahane üretmek ve zemin oluşturmaktan başka bir netice vermemiştir. Bu büyük tahribatı görmemek ve hâlâ yanlıştta ısrar etmenin hangi akıl ve mantığa hizmet ettiğini anlamak mümkün değildir. Bediüzzaman, “*İslâmiyetin menşei ilim, esası akıl*” olduğuna işaret eder, “*hakikati kabul ve safsatalı evhamı reddetmek*” İslâmiyetin şânından olduğunu ifade eder (İşârâtü'l-İ'câz, s. 104) ve İslâmiyetin “*efelâ yağkilûn* (akıl etmezler mi, Yasin Sûresi, 68), *efelâ yetefekkerûn* (tefekkür etmezler mi, En'am Sûresi, 50), *efelâ yetedebberûn* (düşünmezler mi, Nisa Sûresi, 82) gibi kelimatıyla akli ve ilmi istişhad ve ikaz ettiği ve âlimleri koruduğu”nu dikkatlere arz eder. (Mektubat, s. 325) Yapılması gereken, hadiseleri ve sözleri akıl, ilim ve vicdan ışığında değerlendirmek, sonra kabul veya reddetmektir.

Düşmanlıkları İzale Etmenin ve Genel Barış ve Huzuru Sağlamanın Yolları

Bediüzzaman, insanlar ve insan tabakaları arasında barış ve huzurun temel şartını yardımlaşma olarak görmektedir. Dünyada genel barış ve kalıcı huzurun tesisi ancak yardımlaşma kanallarının geniş bir şekilde açık olmasına bağlıdır.

“*İnsanların heyet-i içtimaiyesinde intizam ve asayişini temin eden köprü zekattır. Âlem-i beşerde hayat-ı içtimaiyenin hayatı, muavenetten doğar. İnsanların terakkiyatına engel olan isyanlardan, ihtilâllerden, ihtilaflardan meydana gelen felâketlerin tiryakı, ilâcı muavenettir.*” (İşârâtü'l-İ'câz, s. 45)

“Hem değil yalnız eşhastâ ve hususî cemaatlerde, belki umum nev’-i beşerin saadet-i hayatı için en mühim bir rükün belki devam-ı hayat-ı insaniye için en mühim bir direk, zekattır. Çünkü beşerde, havas ve avam iki tabaka var. Havastan avama merhamet ve ihsan ve avamdan havassa karşı hürmet ve itaati temin edecek, zekattır. Yoksa yukarıdan avamın başına zulüm ve tahakküm iner, avamdan zenginlere karşı kin ve isyan çıkar. İki tabaka-i beşer daimî bir mücadele-i maneviyede, bir keşmekeş-i ihtilafta bulunur. Gele gele tâ Rusya’da olduğu gibi, sa’y ve sermaye mücadelesi suretinde boğuşmaya başlar.” (Mektubat, s. 274)

İnsan toplulukları arasında asayiş muhafaza ve adavetten sakınmak ancak adalet ile olur ve dünya barışını sağlamanın ilk şartı küresel bir adaletin sağlanmasıdır. Bediüzzaman’ın ifadesi ile: “Müsavat ise, fazilet ve şerefe değildir; hukuktadır. Hukukta ise, şah ve geda birdir. Acaba bir şeriat, karıncaya bilerek ayak basmayınız dese, tazibinden men etse; nasıl benî âdem’in hukukunu ihmal eder? Kellâ.” (Münazarat, s. 30)

Toplumsal barış ve huzurun sağlanması ve muhafaza edilmesi, insan ilişkilerinde insaf ve hakkaniyetin esas alınmasıyla olur: “İnsanın hayat-ı içtimaiyesini ifsad eden bir desise-i şeytaniye şudur ki: Bir müminin bir tek seyyisiyle, bütün hasenatını örter. Şeytanın bu desisesini dinleyen insafsızlar, mümine adavet ederler. Halbuki Cenab-ı Hak haşirde adalet-i mutlaka ile mizan-ı ekberinde a’mal-i mükellefîni tarttığı zaman, hasenatı seyyiata galibiyeti, mağlubiyeti noktasında hükmeyleyler. Hem seyyiatın esbabı çok ve vücutları kolay olduğundan, bazen bir tek hasene ile çok seyyiatını örter. Demek bu dünyada, o adalet-i İlahiye noktasında muamele gerektir. Eğer bir adamın iyilikleri fenalıklarına kemmiyeten veya keyfiyeten ziyade gelse, o adam muhabbete ve hürmete müstehaktır. Belki kıymetdar bir tek hasene ile, çok seyyiatına nazar-ı afv ile bakmak lâzımdır. Halbuki insan, fitratındaki zulüm damarıyla, şeytanın telkiniyle, bir zâtın yüz hasenatını bir tek seyyie yüzünden unuttur, mümin kardeşine adavet eder, günahlara girer. Nasıl bir sinek kanadı göz üstüne bırakılsa; bir dağ setreder, göstermez. Öyle de insan garaz damarıyla, sinek kanadı kadar bir seyyie ile dağ gibi hasenatı örter, unuttur; mümin kardeşine adavet eder, insanların hayat-ı içtimaiyesinde bir fesad âleti olur.” (Lem’alar, s. 88)”

Dünyada kalıcı huzurun sağlanması düşmanlıkların giderilmesine ve barış ve yardımlaşmanın tesisine bağlıdır: “İşte hayat-ı şahsiyece bu derece muzır olan adavete ve fikr-i intikama, –eğer şahsını seversen– yol verme ki kalbine girsin. Eğer kalbine girmiş ise, onun sözünü dinleme. Bak, hakikatbîn olan Hâfız-ı Şirazî’yi dinle: ‘Dünya öyle bir meta’ değil ki, bir nizaâ değsin.’ Çünkü fânî ve geçici olduğundan kıymetsizdir. Koca dünya böyle ise, dünyanın cüz’î işleri ne kadar ehemmiyetsiz olduğunu anlarsın! Hem demiş: İki cihanın rahat ve selâmetini iki harf tefsir eder, kazandırır: Dostlarına karşı

mürüvvetkârane muaşeret ve düşmanlarına sulhkârane muamele etmektir.” (Mektubat, s. 267)”

Bediüzzaman, kin ve adaveti izale etmek ve muhabbeti arttırmanın reçetesini, kötülüğe karşı iyilikle mukabele alarak vermektedir: *“Eğer hasmını mağlup etmek istersen, fenalığına karşı iyilikle mukabele et. Çünkü eğer fenalıkla mukabele edersen, husumet tezayüd eder. Zahiren mağlup bile olsa, kalben kin bağlar, adaveti idame eder.”* (Mektubat, s. 265) *“Medeniyet, hub-u insaniyeti tevlid eder. (Münazarat, s. 27)”*

Tahakküm endişesinin giderilmesi, hakkın kuvvette değil, kuvvetin hakta olduğunun tesisi ile mümkündür. Bu da insanlığın genel akıl ve vicdaniyla uyumlu adil kuralların hakim kılınması ile olabilir. Bu tür kuralların esas alınması insanların genel huzurunu temin ve adalet duygusunu tatmin eder. Bu da terakkinin anahtarı olan şevki ve muhabbeti arttırır ve terakkiye en büyük engel olan ye’si önler. Bediüzzaman bugünkü Batı medeniyetinin dünya barışı ve huzuruna temel oluşturamayacağını ve ıslah edilmesi lazım geldiğini şöyle ifade eder:

“Nev’-i beşere rahmet olan Kur’an; ancak umurun, lâakal ekseriyetin saadetini tazammun eden bir medeniyeti kabul eder. Medeniyet-i hazıra, beş menfî esas üzerine teessüs etmiştir:

“Nokta-i istinadı, kuvvettir. O ise, şe’ni tecavüzdür.

“Hedef-i kasdı menfaattır. O ise, şe’ni tezahümdür.

“Hayatta düsturu, cidaldır. O ise, şe’ni, tenazu’dur.

“Kitleler mabeynindeki rabıtası, âheri yutmakla beslenen unsuriyet ve menfî milliyettir. O ise, şe’ni müdhiş tesadümdür.

“Cazibedar hizmeti, heva ve hevesi teşci’ ve arzularını tatmindir. O heva ise, insanın mesh-i manevisine sebeptir.” (Mektubat, s. 473)

Bütün insanların kabul edebileceği, dünya barışını sağlayabilecek İslâmiyete dayalı medeniyetin esaslarını da Bediüzzaman şöyle ifade etmektedir:

“Nokta-i istinadı, kuvvete bedel haktır ki; şe’ni, adalet ve tevazümdür.

“Hedefi de, menfaat yerine fazilettir ki; şe’ni, muhabbet ve tecazübdür.

“Cihet-ül vahdet de, unsuriyet ve milliyet yerine, rabıta-i dinî ve vatanî ve sınıftır ki; şe’ni samimî uhuvvet ve müsalemet ve haricin tecavüzüne karşı, yalnız tedafü’dür.

“Hayatta, düstur-u cidal yerine düstur-u teavüdüdür ki; şe’ni, ittihad ve tesanüdüdür.

“Heva yerine hüdadır ki; şe’ni, insaniyeten terakki ve ruhen tekâmüldür.” (Mektubat, s. 474)

“Hakkın şe’ni, ittifaktır. Faziletin şe’ni, tesanüddür. Düstur-u teavünün şe’ni, birbirinin imdadına yetişmektir. Dinin şe’ni, uhuvvettir, incizabdır. Nefsi gemlemekle bağlamak, ruhu kemalâta kamçılamağa serbest bırakmanın şe’ni, saadet-i dareyindir.” (Sözler, s. 133)

Kapanış

Teknik gelişmelerin insanlığa sunduğu faydalar apaçık görüldüğü halde, insanların çoğu Batı medeniyetine şüphe ve tedirginlikle yaklaşmaktadır. Bunun sebebi, geçmişte kuvvet bir elde toplandığı zaman, bunun nasıl zayıfları yutmakla beslenen bir zulüm makinası olarak kullanıldığı ve mutlu bir azınlığa menfaat sağlarken büyük insan kitlelerini nasıl köleleştirdiği ve nasıl büyük menfaat çatışmalarına sebep olduğunun hafızalarda hâlâ taze olmasıdır. Tüm insanlığa menfaat ve mutluluk getirecek ve yerküreyi yüceltecek olan hakiki medeniyet, ancak bugünkü medeniyetin adalet, muhabbet ve fazilete dayanan İslâm ile terbiyesi ile mümkündür. Bediüzzaman’ın, böyle bir medeniyetin bugünkü medeniyetin inkişafından inkişaf edeceğini insanlığa müjdelemektedir. Bediüzzaman, istikbalde genel barış ve huzurla mücehhez hakiki medeniyetin hükümferma olacağını haber vermekte ve tüm insanlığı ye’si bırakıp ümitli olmaya davet etmektedir:

“Hayır ve hak din istikbalde mutlak galebe edecektir. Tâ ki, nev’-i beşerde dahi, sair nevilere gibi, hayır ve fazilet galib-i mutlak olacak. Tâ beşer de sair kâinattaki kardeşlerine müsavi olabilsin ve ‘sırr-ı hikmet-i ezeliye nev’-i beşerde dahi takarrur etti’ denilebilsin.” (Hutbe-i Şamiye, s. 42)

“Medeniyetin günahları iyiliklerine galebe edip seyyiatı hasenatına raiç gelmekle, beşer iki harb-i umumî ile iki dehşetli tokat yiyip, o günahkâr medeniyeti zîr ü zeber edip öyle bir kustu ki, yeryüzünü kanla buluşturdu. İnşâallah istikbaldeki İslâmiyet’in kuvveti ile medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-u umumîyi de temin edecek.”

“Evet Avrupa’nın medeniyeti fazilet ve hüda üstüne tesis edilmediğinden, belki heves ve heva, rekabet ve tahakküm üzerine bina edildiğinden, şimdiye kadar medeniyetin seyyiatı hasenatına galebe edip, ihtilâlcilerle kurtlaşmış bir ağaç hükmüne girdiği cihetle; Asya medeniyetinin galebesine kuvvetli bir medar, bir delil hükmündedir. Ve az vakitte galebe edecektir.”

“Madem meyl-ül istikmal (tekâmül meyli) kâinatta fitrat-ı beşeriyede fitraten dercedilmiş. Elbette beşerin zulüm ve hatasıyla başına çabuk bir kıyamet kopmazsa; istikbalde hak ve hakikat, âlem-i İslâmda nev’-i beşerin eski hatiatına keffaret olacak bir saadet-i dünyeviyeyi de gösterecek inşâallah.”

“Her kıştan sonra bir bahar, her geceden sonra bir sabah olduğu gibi, nev-i beşerin dahi bir sabahı, bir baharı olacak inşâallah. Hakikat-ı İslâmi-

yenin güneşi ile, sulh-u umumî dairesinde hakikî medeniyeti görmeyi, rahmet-i İlahiyeden bekleyebilirsiniz.” (Hutbe-i Şamiye, s. 36-38)

“Hakaik-i İslâmiye, beşeri esfel-i safilîn derece-i sukutundan kurtarmaya ve rûy-i zemini temizlemeğe ve sulh-u umumîyi temin etmeğe vesile olmasını Rahman-ı Rahîm’in rahmetinden niyaz ediyoruz ve ümid ediyoruz ve bekliyoruz.” (Hutbe-i Şamiye, s. 43)

Not: Sahife referansları Envar Neşriyat tarafından basılan Risale-i Nur Külliyyatına aittir.